

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 listopada 2012 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie XXI Wydział Pracy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Bogumił Patulski
Ławnicy:	Elżbieta Kudelska Urszula Maciejewska – Stefańska
Protokolant:	Joanna Harasim

po rozpoznaniu na posiedzeniu jawnym w dniu 13 listopada 2012 roku

w W.

sprawy z powództwa P. K.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o odszkodowanie z tytułu dyskryminacji w zatrudnieniu

1. powództwo oddala;
2. zasądza od powoda P. K. na rzecz pozwanej (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego strony pozwanej.

XXI P 30/11

UZASADNIENIE

W pozwie skierowanym do Sądu Okręgowego w Warszawie XXI Wydział Pracy w dniu 4 lutego 2011r. powód P. K. wniósł o zasądzenie od pozwanej(...) S.A. z siedzibą w W. odszkodowania w wysokości 258.658 zł. z tytułu dyskryminacji w zatrudnieniu za okres od 1 stycznia 2008r. do 31 grudnia 2010r. wraz z odsetkami ustawowymi od poszczególnych kwot do dnia zapłaty. W skład dochodzonego roszczenia odszkodowawczego wchodził również ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy za lata 2008 - 2010 oraz roszczenie o odszkodowanie za wadliwe wypowiedzenie umowy o pracę na podstawie art. 45 § 1 kp w zw. z art. 47⁽¹⁾ kp (punkt 2 i 3 pozwu). Jednocześnie powód domagał się zasądzenia kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W piśmie procesowym z 9 maja 2012r. powód zmodyfikował powództwo odnośnie poszczególnych kwot (k. 318 – 321 akt).

W uzasadnieniu wniesionego pozwu, powód podniósł m.in., że pracę rozpoczął w pozwanej Spółce na początku lat 90-tych XX wieku na podstawie umów o dzieło zawieranych na okres roku i odnawianych corocznie do roku 1998. Po

przerwie (1998-2003), współpraca rozpoczęła się na nowo w 2003r., gdzie jej podstawą były również umowy o dzieło z przeniesieniem praw autorskich. Powód świadczył pracę na podstawie umów cywilnoprawnych jako operator obrazu. Równocześnie zwracał się on do pozwanej o zawarcie umowy o pracę uważając, że wykonuje tożsame czynności jak operatorzy obrazu, zatrudnieni na podstawie umowy o pracę. Potwierdziła to zdaniem powoda w 2009r. Państwowa Inspekcja Pracy. Pomimo stanowiska PIP pozwana Spółka, nie nawiązała z powodem umowy o pracę. Przed końcem 2010r. Kierownik Wydziału (...) M. S. (1) poinformował pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o dzieło, w tym powoda, że pozwana Spółka nie będzie nawiązywać z osobami fizycznymi umów o dzieło, a jedynie współpracować będzie z nimi, jako osobami prowadzącymi jednoosobową działalność gospodarczą. Powód złożył pozwanej pismo, że wyraża gotowość dalszej pracy, ale na podstawie umowy o pracę lub umowy o dzieło. Na swoje pismo powód otrzymał odmowę i od 1 stycznia 2011r. nie współpracuje już z pozwaną Spółką.

Zdaniem powoda jego roszczenie jest uzasadnione, bowiem jego stosunek cywilnoprawny (umowa o dzieło) spełniał w myśl art. 22 § 1 kp wszelkie istotne cechy stosunku pracy, gdyż wykonywał pracę operatora na rzecz pozwanej, pod jej kierownictwem w miejscu i w czasie wyznaczonym przez pracodawcę, pracując przeciętnie 8 godzin dziennie, przez nie mniej niż 5 dni w tygodniu, wchodząc w skład ekipy telewizyjnej, gdzie były zatrudnione zarówno osoby na podstawie umowy o pracę, jak i współpracownicy pozwanej tj. osoby związane jak powód umową cywilnoprawną. Jednocześnie operatorzy obrazu i dźwięku korzystali ze sprzętu pozwanej, nie mając jakiegokolwiek wpływu na opracowanie przygotowanego przez nich materiału. Zdaniem powoda wykonując tożsamą pracę, co pracownicy zatrudnieni na podstawie umowy o pracę otrzymywał on niższe wynagrodzenie od pracowników umownych o (...) zł za lata 2008 – 2009 i niższe o (...) zł za rok 2010, a w skali każdego miesiąca było to wynagrodzenie niższe o ok. (...) w roku 2008, (...) zł w roku 2009 i (...) zł w roku 2010. Pracownicy umowni otrzymywali bowiem wynagrodzenie minimalne oraz dodatkowo „stawkę za pracę”, a powód otrzymywał jedynie odpowiednik „stawek za pracę” i to w niższej wysokości od pracowników umownych. Tym samym, strona pozwana według powoda naruszyła w stosunku do niego przepisy art. 18⁽³⁾akp, 18⁽³⁾kp oraz art. 18⁽³⁾(c)kp.

W odpowiedzi na pozew (k. 60 – 66 akt), pozwana (...) S.A. w W. wniosła o oddalenie powództwa i obciążenie powoda kosztami procesu, podnosząc, że brak jest podstaw do uznania, że powoda łączył stosunek pracy z pozwaną, a tym samym brak podstaw do żądania odszkodowania z tytułu dyskryminacji. Według pozwanej warunkiem zastosowania przepisów kodeksu pracy zakazujących dyskryminacji w zatrudnianiu, jest posiadanie przez powoda przymiotu pracownika w kontekście art. 2 kp, a więc osoba z którą został nawiązany stosunek pracy przez umowę o pracę, bądź przez powołanie, mianowanie, wybór lub zawarcie spółdzielczej umowy o pracę. Natomiast powód współpracował z pozwaną Spółką na podstawie umowy o dzieło i zlecenia w różnych okresach do końca 2010r. Tym samym, zdaniem pozwanej brak jest po stronie powoda legitymacji procesowej czynnej i z tego powodu powództwo winno ulec oddaleniu. Natomiast powód świadczył na rzecz pozwanej usługi polegające na realizacji zdjęć reporterskich do audycji telewizyjnych na podstawie umów cywilnoprawnych tj. umów o dzieło z przeniesieniem autorskich praw majątkowych oraz umów zlecenia na przewóz osób i sprzętu. Powód podpisując umowy cywilnoprawne miał świadomość, że efektem jej wykonania jest rezultat w postaci zdjęć reporterskich, co ją odróżnia od umowy o pracę. Innymi słowy powoływany art. 22 § 1⁽¹⁾ kp przez powoda nie stwarza domniemania prawnego zawarcia umowy, gdyż powinna rozstrzygnąć o rodzaju zawartej umowy: wola stron, nazwa umowy i faktyczny sposób wykonywania pracy i konieczne jest, które z cech mają przeważający charakter. Różnice w obu umowach zdaniem pozwanej były znaczne, gdyż w przypadku współpracowników (pracowników z którymi zawierano umowy cywilnoprawne) był brak ciągłości świadczenia pracy, to samo dotyczy powoda, powód miał możliwość odmowy świadczenia pracy w konkretnym terminie wskazanym przez pozwaną. Natomiast pracownicy umowni (etatowi) nie mieli takiej możliwości (z wyjątkiem planowanego urlopu). Pozwana nie gwarantowała powodowi określonej ilości pracy. Powód mógł świadczyć pracę na rzecz innych podmiotów, pracownicy umowni nie, gdyż obowiązywała ich umowa o zakazie konkurencji. Ponadto, wynagrodzenie pracownika umownego składało się z dwóch części – wynagrodzenia zasadniczego określanego stawką miesięczną wypłaconego bez względu na rezultat pracy oraz honorarium pracowniczego opodatkowanego wg stawki 50% kosztów uzyskania przychodów, ustalonych w Regulaminie wynagradzania. Natomiast współpracownicy otrzymywali honoraria za faktycznie wykonane prace w oparciu o kosztorys każdej audycji. Ponadto, pracownicy otrzymywali wynagrodzenie na podstawie listy płac, a współpracownicy musieli przedstawić rachunek, na podstawie

którego wypłacano im wynagrodzenie. Powód otrzymywał wynagrodzenie kilka razy w miesiącu i dysponował swym czasem pracy oraz mógł pracować dla innych podmiotów. Pracownik nie ponosił ryzyka działalności pozwanej, a współpracownik mógł być obciążony karą umowną za niewywiązywanie się z obowiązków, gdzie pozwana mogła dochodzić od niego odszkodowania przewyższającego karę umowną. Również współpracownicy (w przeciwieństwie do pracowników umownych) nie podlegali odpowiedzialności porządkowej, nie korzystali z urlopów i zwolnień lekarskich, mogli za pisemną zgodą zamawiającego powierzyć wykonanie pracy innej osobie. Z powyższego wynika zdaniem pozwanej, że w stosunku prawnym łączącym strony przeważały cechy umowy cywilnoprawnej – (umowy o dzieło), a nie stosunek pracy.

Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z dnia 13 kwietnia 2011r. stwierdził swoją niewłaściwość rzeczową i przekazał do rozpoznania i rozstrzygnięcia Sądowi Rejonowemu dla m.st. Warszawy VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych roszczenie powoda dotyczące wynagrodzenia na okres wypowiedzenia i odszkodowanie za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę (k. 141 akt).

Sąd Okręgowy w Warszawie XXI Wydział Pracy na podstawie zebranego materiału dowodowego tj. umowy o dzieło z przeniesieniem praw autorskich z dnia 31 października 2006r., z 31 grudnia 2007r., z 9 grudnia 2008r., umowy zlecenia z 15 grudnia 2008r. oraz umowy z 25 stycznia 2010r. zawartej pomiędzy stronami (k. 13 – 33), pism powoda P. K. z dnia 7 maja i 1 października 2007r. skierowanych do kierownictwa pozwanego, a dotyczących prośby powoda o zawarcie umowy o pracę (k. 34 – 35), pisma współpracowników Wydziału (...) z 2 listopada 2010r., przekazanego Dyrektorowi Agencji (...) pozwanej, a dotyczącego dalszego kontynuowania umów o dzieło lub zlecenia (k. 39), prośby powoda z 8 grudnia 2010r. skierowanej do Kierownika Wydziału (...), a dotyczącej zawarcia umowy o pracę na czas nieokreślony lub zatrudnienia na dotychczasowych warunkach w 2011r. i latach następnych na podstawie umowy o dzieło (k. 40), pisma pozwanej Spółki z 20 grudnia 2010r. dot. rezygnacji przez pozwaną z kontynuowania z powodem umowy cywilnoprawnej w 2011r. (k.41), pisma Państwowej Inspekcji Pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w G. Oddział w S. do powoda z 20 lipca 2009r., dot. przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego u pozwanej (k. 37 – 38), zestawień wynagrodzeń powoda za lata 2008 – 2010 (k. 67 – 82, k. 342 – 355 oraz k. 366), informacji pozwanej dot. liczby osób zatrudnionych u pozwanej w charakterze operatora obrazu na podstawie umowy o pracę (k. 356), zaświadczenia pozwanej dot. średniego wynagrodzenia powoda z tytułu umów cywilno – prawnych za rok 2011 (k.109), zeznań świadków: W. B. (k. 135 – 137), W. W. (k. 137 – 140), P. B. (k. 155 – 157), M. N. (k. 157 – 158), K. S. (k. 159-160), M. S. (1) (k.235 – 236), M. B. (1) (k.236 – 239), M. P. (1) (k. 239 – 240), K. P. (k. 255 – 257), wynagrodzeń pracowników etatowych pozwanego zatrudnionych na stanowisku operatora obrazu za okres od 1 stycznia 2008 do 31 grudnia 2010r. (k. 261 – 310) oraz zeznań powoda P. K. (k. 186 – 189, k. 330 – 332 oraz k. 379) – Sąd Okręgowy w Warszawie XXI Wydział Pracy zważył, co następuje.

Powód P. K. podjął pracę w pozwanej (...) S.A. z siedzibą w W. na początku lat 90-tych XX wieku na podstawie umowy o dzieło zawieranej corocznie do roku 1998 w charakterze operatora obrazu. W latach 1998 do 2002r. powód nie współpracował z pozwaną Spółką i dopiero w 2003r. rozpoczął dalszą współpracę również na podstawie umów o dzieło. W dniu 31 października 2006r. powód zawarł z pozwaną umowę o dzieło z przeniesieniem praw autorskich, gdzie niniejsza umowa zobowiązywała powoda jako twórcę do wykonania dzieła na rzecz pozwanej spółki, jako zamawiającego, polegającego na wykonywaniu zdjęć kamerą filmową do audycji informacyjnych realizowanych przez Agencję (...) dla (...) S.A., każdorazowo uzgodnionej z zamawiającym, gdzie każde dzieło miało zostać szczegółowo określone w kosztorysie i wykazie przyjętych dzieł za dany okres (umowa o dzieło z przeniesieniem praw autorskich k. 13 – 16 akt sprawy). Zgodnie z § 2 ust. 1 umowy o dzieło powód jako twórca zobowiązał się do osobistego wykonania dzieła ze szczególną starannością i nie mógł powierzać jego wykonania innej osobie. Powyższa umowa została zawarta na okres od 1 listopada 2006r. do 31 grudnia 2007r. W świetle postanowień umowy o dzieło przewidziano karę umowną w przypadku odstąpienia którejkolwiek ze stron od niniejszej umowy z naruszeniem jej przepisów lub dopuszczeniem się zachowania skutkującego natychmiastowym odstąpieniem od umowy. Łączne wynagrodzenie powoda w czasie trwania powyższej umowy miało nie przekroczyć 140 tysięcy zł. oraz miało być wypłacane w ratach wyliczonych wg sum kosztorysowych po stwierdzeniu i przyjęciu dzieła przez zamawiającego. W przypadku niemożliwości realizacji umowy, twórca zobowiązany był do niezwłocznego

powiadomienia zamawiającego. Jednocześnie zamawiający na żądanie twórcy mógł udostępnić mu sprzęt niezbędny do wykonania przedmiotu umowy. W paragrafie 7 niniejszej umowy podkreślono, że w sprawach nie uregulowanych niniejszą umową mają zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego oraz ustawa z 4 lutego 1994r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Zaznaczono w powyższym paragrafie 7, że niniejsza umowa nie tworzy między stronami stosunku pracy. Jednocześnie w paragrafie 12 ustęp 3 umowy o dzieło zaznaczono, że powód został poinformowany przez pozwaną o różnicach pomiędzy niniejszą umową, a umową o pracę oraz, że jest świadomy, że niniejsza umowa nie rodzi jakichkolwiek uprawnień pracowniczych (k. 16 akt). Podobnej treści powód zawarł z pozwaną umowy o dzieło z przeniesieniem praw autorskich 31 grudnia 2007r. obowiązującą do 31 grudnia 2008r. (k. 17 – 21 akt), umowę o dzieło z 9 grudnia 2008r. wraz z umową – zlecenia z 15 grudnia 2008r. dot. prowadzenia samochodu służbowego oraz przewozu osób i sprzętu (k. 22 – 26 oraz k. 27 – 29), jak również umowę z 25 stycznia 2010r. (k. 30 -33). W 2007r., powód dwukrotnie występował do kierownictwa pozwanej Spółki o zatrudnienie go na stanowisku operatora obrazu na podstawie umowy o pracę, ale bezskutecznie (k. 34 – 35). W dniu 20 lipca 2007r. Państwowa Inspekcja Pracy Okręgowy Inspektorat Pracy w G. Oddział w S. odpowiadając na pismo powoda poinformowała go, że przeprowadzone u pozwanej postępowanie wyjaśniające daje podstawy do wystąpienia z wnioskiem do pracodawcy o przekształcenie umów cywilnoprawnych w umowy o pracę, jak również przysługuje powodowi w tym zakresie prawo wystąpienia do sądu pracy (k. 37 – 38 akt). Pod koniec 2010 osoby zatrudnione na podstawie umów cywilnoprawnych zostały poinformowane przez kierownictwo pozwanej Spółki, że zostanie z nimi podjęta dalsza współpraca od 2011r., jedynie z osobami fizycznymi, które założą własną działalność gospodarczą. Współpracownicy Wydziału (...) w tym powód wystosowały 2 listopada 2010r. pismo do Dyrektora Agencji (...) pozwanej Spółki J. C. informując, że podjęcie takiej współpracy dla dotychczasowych osób współpracujących na umowach cywilnych spowoduje znaczne zmniejszenie ich dochodów. Postulowano pozwanej dalsze kontynuowanie umów o dzieło lub zlecenie (k. 39 akt). Zdecydowana większość dotychczasowych współpracowników pozwanej, zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych zarejestrowała działalność gospodarczą i podjęła z pozwaną Spółką dalszą współpracę od stycznia 2011r. Powyższe decyzje pozwanej spowodowane były m.in. oszczędnościami w firmie, zwolnieniami pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, związanymi z produkcją telewizyjną (zeznania świadków: M. S., M. B., M. P.). Pismem z dnia 8 grudnia 2010r. powód zwrócił się do Kierownika Wydziału (...) M. S. (1) z prośbą o zawarcie umowy o pracę na czas nieokreślony, a w przypadku braku takiej możliwości o zatrudnienie na dotychczasowych warunkach tj. umowy o dzieło. Powód zaznaczył jednocześnie, że w przypadku braku pozytywnej decyzji pozwanej będzie zmuszony do rozpoczęcia działalności gospodarczej i dalszej współpracy z pozwaną, czego wolałby uniknąć z uwagi na zmniejszenie drastycznie jego dochodów (k. 40 akt). Zastępca Dyrektora ds. (...) pozwanej M. B. (1) poinformował powoda, że z przyczyn produkcyjnych nie przewiduje kontynuowania z nim umowy cywilnoprawnej na czynności operatora obrazu w roku przyszłym (pismo z 20 grudnia 2010r. k. 41). Od 1 stycznia 2011r. strony nie zawarły żadnej umowy, zarówno o pracę jak i umowy cywilnoprawnej, Średnie wynagrodzenie powoda z tytułu umów cywilnoprawnych za ostatnie 3 miesiące pracy w 2010r. wyniosło (...) zł. (k. 109 akt). Obecnie powód pracuje w prywatnej telewizji na podstawie umowy o dzieło (k. 186 – 189 zeznania powoda).

Powód P. K. występując do sądu z roszczeniem odszkodowawczym przeciwko pozwanej (...) S.A. w W. starał się wykazać, że łączący go stosunek cywilnoprawny z pozwaną Spółką (tj. umowy o dzieło) był faktycznie stosunkiem pracy i niczym się nie różnił w świadczeniu pracy przez pracowników zatrudnionych przez stronę pozwaną (podobnie jak praca powoda na stanowisku operatora obrazu) na podstawie umowy o pracę. Wynikające różnice w wynagrodzeniu powoda, jako operatora obrazu zatrudnionego na podstawie umowy cywilnoprawnej oraz pracowników zatrudnionych na stanowisku operatora obrazu na podstawie umowy o pracę pomimo świadczenia jednakowej, tożsamej pracy stanowiły zdaniem powoda dyskryminację na niekorzyść powoda pod względem wynagrodzenia w kontekście art. 18^{(3)a}, 18^{(3)#} oraz 18^{(3)(c)}.

Pozwana Spółka wnosząc o oddalenie powództwa podkreśliła w pierwszej kolejności, że powód dochodząc swoich roszczeń nie miał przymiotu pracownika w rozumieniu art. 2 kp, a więc po jego stronie występował brak legitymacji procesowej czynnej, a po drugie twierdzenie powoda jakoby pozostawał on z pozwaną spółką w stosunku pracy jest bezpodstawne.

Dokonując powyższych rozważań przedstawionych przez obie strony należy zdaniem sądu podkreślić, że kwestia braku legitymacji procesowej czynnej osoby nie będącej pracownikiem, domagającej się roszczeń z tytułu dyskryminacji w zatrudnieniu - jest rozbieżna w doktrynie. Niekwestionowana natomiast w kontekście art. 18^{3a} kp jest kwestia zakazu dyskryminacji w zakresie dotyczącym zatrudniania pracowników, bowiem przepis ten wyraźnie wskazuje, że zakazana jest dyskryminacja na etapie zatrudnienia pracowników tj. na etapie ich rekrutacji. Sąd Najwyższy bowiem w wyroku z 24 marca 2000r. stwierdził, że kandydat do pracy zgłaszający się na ofertę pracodawcy dyskryminującą ze względu na płeć, który nie został zatrudniony może dochodzić odszkodowania w granicach tzw. ujemnego interesu (culpa in contrahendo) na podstawie przepisów o czynach niedozwolonych tj. art. 415 kc. (por. powyższy wyrok SN z 24.03.2000r. I PKN 314/99, zam. OSNAPiUS 2001, Nr 15, poz. 480). W powyższym orzeczeniu Sąd Najwyższy zwrócił uwagę na możliwość dochodzenia przez sądem pracy odszkodowania za dyskryminację również przez osoby, które nie są pracownikami w rozumieniu kodeksu pracy, a nawet nie są związane z pozwanym pracodawcą żadną więzią prawną.

Aprobując powyższe założenia Sądu Najwyższego, należy przyjąć, że powód pomimo wytoczenia powództwa o odszkodowanie, nie posiadając przymiotu pracownika w kontekście art. 2 kp – mógł bezpośrednio wytoczyć powództwo z tytułu dyskryminacji w zatrudnieniu, uważając, że łączący go z pozwaną Spółką stosunek cywilnoprawny (umowa o dzieło) spełniał istotne cechy stosunku pracy. Tym samym, powód uważając, że wykonywał te same czynności, co osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę, ma on prawo do żądania jednakowego wynagrodzenia za jednakową pracę lub za prace o jednakowej wartości w kontekście art. 18^{3c} kp.

Należy przy powyższych rozważaniach również zauważyć, że ustawodawca w ramach nowelizacji kodeksu pracy nadanym ustawą z 2 lutego 1996r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 24, poz. 110), a także ustawą z 26 lipca 2002r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 135 poz. 1146) wprowadził w art. 22 §1¹ i 1² kp tzw. miękkie domniemanie stosunku pracy, streszczające się m.in. w tym, że podporządkowanie świadczenia usług za wynagrodzeniem, czy też zastępowanie umowy o pracę umową cywilnoprawną przy zachowaniu podporządkowania jest stosunkiem pracy, bez względu na nazwę zawartej przez strony umowy. Jednakże w judykaturze Sądu Najwyższego dominuje liberalne podejście do wykładni przepisów dotyczących tzw. miękkiego domniemania stosunku pracy, w świetle którego w imię zasady wolności umów, strony mają prawo wyboru różnorodnych form świadczenia pracy, w tym także w ramach umów cywilnoprawnych. Przykładem powyższego stanowiska Sądu Najwyższego mogą być wyroki z 23 września 1998r. (II UKN 229/98, OSNAPiUS 1999r., Nr 19, poz. 672) czy też wyrok z 18 czerwca 1998r. (IPKN 191/98, OSNAPiUS 1999r., Nr 14, poz. 449) zgodnie z którymi: „przepis art. 22 §1¹ kp nie stwarza prawnego domniemania zawarcia umowy o pracę” oraz, że „w takiej sytuacji kwalifikacji prawnej umowy o świadczenie usług można dokonywać tylko metodą typologiczną tj. poprzez rozpoznanie i wskazanie jej cech przeważających”. W razie ustalenia, że zawarta umowa przez strony wskazuje cechy wspólne dla umowy o pracę i umowy cywilnoprawnej z jednakowym ich nasileniem, rozstrzygającym o jej typie powinna być in concreto wola stron i że o rodzaju umowy decyduje więc nie tylko i nie tyle nazwa, ile cel i zgodny zamiar stron.

Przechodząc do meritum sprawy należy podnieść, że istotnymi elementami stosunku pracy odróżniającymi go od innych stosunków prawnych jest: dobrowolność, osobiste świadczenie pracy w sposób ciągły, podporządkowanie, wykonywanie pracy na rzecz pracodawcy ponoszącego ryzyko związane z zatrudnieniem i odpłatny charakter zatrudnienia. Powód uważał, że wchodząc w skład ekipy telewizyjnej składającej się z operatora obrazu, operatora dźwięku i asystenta był podporządkowany redaktorowi, który wydawał jemu polecenia kogo lub co ma sfilmować. Powód równocześnie przyznał, że mógł wykonać inne ujęcia, które uważał za stosowne, ale to redaktor decydował ostatecznie, gdyż podczas montażu filmu wybierał co należy odtworzyć (zeznania powoda na rozprawie 7 września 2011r. k. 187 – 188). Z kolei na rozprawie 13 listopada 2012r. powód podniósł, że zdarzało się również, że to on był kierownikiem ekipy i on wydawał polecenia pracownikom etatowym (k. 379 zeznania powoda oraz k. 235 zeznania świadka M. S.). Powyższe zeznania powoda świadczą o tym, że nie miało tutaj miejsce „klasyczne” podporządkowanie powoda na linii pracownik – pracodawca. Nie wynika takie podporządkowanie również z zawartych przez strony umów o dzieło oraz zlecenia. Pozwany jako zamawiający dzieło posiadał faktycznie szerokie uprawnienia, ale

dotyczące sposobu i zakresu korzystania oraz decydowania z rezultatu pracy powoda jako twórcy (por. § 4 umowy o dzieło z przeniesieniem praw autorskich). Ponadto praca powoda oraz jej częstotliwość była uzależniona od umieszczenia powoda przez pozwaną na grafiku dla współpracowników i pracowników. Powód mógł odmówić pracy w konkretnym dniu i czasie i tym samym kształtować swój czas pracy. Pozwana nie mogła wobec powoda stosować kar porządkowych przewidzianych w kodeksie pracy. Powodowi nie płacono za korzystanie ze zwolnień lekarskich i urlopów, a jego wynagrodzenie składające się z honorariów uzależnione było od wykonania dzieła, jego akceptacji przez pozwaną oraz różnych stawek określonych w kosztorysach. Wynagrodzenie powoda było zmienne, wyliczone jak wspomniano, według wycen kosztorysowych i wypłacane w ratach (czasami kilkakrotnie w ciągu miesiąca) według rachunku wystawionego przez powoda. Wynagrodzenie współpracownika różniło się od wynagrodzenia pracownika, bo obok honorarium pracownik pobierał stałe zagwarantowane minimalne wynagrodzenie zasadnicze, natomiast współpracownik honorarium uzależnione od jakości wykonanej pracy. Powód faktycznie wykonując swoje obowiązki korzystał ze sprzętu pozwanej, ale nie było żadnych przeszkód na podstawie zawartej umowy o dzieło do korzystania z własnego sprzętu przez twórcę. W przypadku naruszenia zapisów umowy o dzieło lub niewłaściwego zachowania którejkolwiek ze stron, strony mogły od umowy odstąpić. Wówczas przewidziane były kary umowne. Nie bez znaczenia jest również okoliczność, że powód przez kilkanaście lat świadczył pracę na podstawie umowy o dzieło lub zlecenia akceptując jej treść. Składając corocznie podpis pod umowami cywilnoprawnymi, powód tym samym potwierdzał, że w sprawach nieuregulowanych umową mają zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego i ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Akceptował on również to, że został poinformowany przez pozwaną o występujących różnicach pomiędzy umową o dzieło, a umową o pracę oraz, że umowa o dzieło nie rodzi jakichkolwiek uprawnień pracowniczych (por. § 7, § 8, § 10 i § 12 ust. 3 umów o dzieło z przeniesieniem praw autorskich k. 13 – 33 akt sprawy). W tym konkretnym przypadku nazwy umów (umowa o dzieło czy umowa zlecenia zawarte pomiędzy stronami) i odwołanie się w treści tych umów do przepisu kodeksu cywilnego czy też ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych – są zdaniem Sądu okolicznościami, które m.in. przemawiają przeciwko zakwalifikowaniu ocenianych umów, jako umów o pracę. Określenie w tych umowach czynności, jakie mają być wykonywane, z zastrzeżeniem ich osobistego wykonywania, nie przesądza w tej konkretnej sprawie o nawiązaniu stosunku pracy, ponieważ takie elementy (osobisty charakter wykonywania czynności) występują też w stosunkach cywilnoprawnych (por. wyrok SN z 6.10.1998r. I PKN 389/99, zam. OSNAPiUS 1999, Nr 22, poz. 718). Powód podpisując umowy o dzieło czy zlecenia ze stroną pozwaną, nie miał żadnych przeszkód do zatrudnienia się w innej firmie, zarówno na podstawie umowy o pracę jak i na podstawie umowy cywilnoprawnej, a ponadto nie obowiązywały go żadne umowy o zakazie konkurencji, co było praktyką w przypadku pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę u strony pozwanej.

Reasumując, należy przyjąć, że powód nie był osobą wobec której pozwana Spółka dopuściła się dyskryminacji w zatrudnieniu, w szczególności odnośnie wynagrodzenia, gdyż powód w świetle łączących strony umów cywilnoprawnych, nie był pracownikiem podporządkowanym (czasami sam kierował zespołem operatorów), mógł korzystać z swobody przy realizacji swoich zadań wykonując zawód twórcy. Wynagrodzenie jego było zmienne, wypłacane z różną częstotliwością i uzależnione od jakości wykonanej przez powoda pracy i wypłacane według cen kosztorysowych po stwierdzeniu i przyjęciu dzieła przez pozwaną spółkę na podstawie prawidłowo wystawionego przez powoda rachunku. Nie bez znaczenia było również odstąpienie stron od zawartych umów cywilnoprawnych wraz z zastosowaniem kar umownych w przypadku naruszenia zapisów umowy. Powyższe ustalenia świadczą o tym, że strony wiązały umowy cywilnoprawne, a nie umowa o pracę, gdzie zresztą sam powód zarówno w piśmie zbiorowym współpracowników kierowanym do pozwanej jak również w swoim indywidualnym piśmie proponuje pozwanej Spółce zawarcie z nim umowy o dzieło lub zlecenia, byleby nie rejestrować się jako osoba prowadząca działalność gospodarczą (k. 39 – 40 akt).

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy orzekł jak na wstępie, oddalając powództwo jako bezzasadne.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 kpc w zw. z § 6 pkt. 7, § 11 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych ... (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).